

Saksbehandler: Sven Thore Kloster

Referanser:
MKR/AU 19/07

Saksdokumenter:

Dok.dato	Tittel	Dok.ID
30.08.2007	Forslag til strategi for MKRs dialogarbeid.doc	18002

Hovedprinsipper for Mellomkirkelig råds interreligiøse engasjement

Sammendrag

Under Mellomkirkelig råds arbeidsområder i Kirkerådets arbeidsplan for 2007 står det at det skal utvikles en strategi for Den norske kirkes interreligiøse engasjement. Vedlagt følger et utkast til et strategilignende dokument med hovedprinsipper for Mellomkirkelig råds interreligiøse arbeid på vegne av Den norske kirke.

Forslag til vedtak

Mellomkirkelig råd takker for denne første orienteringen om arbeidet med å lage hovedprinsipper for det interreligiøse engasjementet. Mellomkirkelig råd ber sekretariatet (evt en arbeidsgruppe bestående av...) arbeide videre med dokumentet ut fra de innspill som framkom i samtalen og i kontakt med relevante, økumeniske samarbeidspartnere. Mellomkirkelig råd ber om å få saken tilbake til godkjenning på rådsmøtet i februar 2008.

Saksorientering

Delmål og tiltak 7 under kapittel 7,2 "Religionsdialog" i Kirkerådets arbeidsplan for 2007 sier at MKR i løpet av inneværende år skal "systematisere arbeid som gjøres innen feltet interreligiøs dialog, samt koordinere, profilere og utvikle strategi for Dnk sitt interreligiøse engasjement."

I løpet av de siste årene har interreligiøs dialog, så vel internasjonalt og nasjonalt som lokalt, blitt et stort og populært arbeidsfelt med mange ulike aktører. Den norske kirke ved Mellomkirkelig råd har vært profilert som en viktig og toneangivende aktør i det interreligiøse arbeidet i Norge. Denne posisjonen ønsker vi å ivareta for dermed å kunne fortsette å være en premissleverandør. For å få til dette og tydeligere prioriteringer er det behov for å utvikle et strategilignende dokument med hovedføringer for det interreligiøse engasjementet til MKR.

Her følger et forslag og en skisse til hovedføringer for MKRs interreligiøse arbeid. Skissen er utarbeidet på bakgrunn av innspill fra MKR/AU og MKRs medlemmer i de bilaterale kontaktgruppene med Islamsk Råd Norge og Det Mosaiske Trossamfund.

MKR inviteres til å kommentere skissen og støtte eller korrigere de valg som er foreslått. Det er viktig at rådet er tydelig med å angi hvilken retning MKRs dialogarbeid skal ta, hvilke samarbeidspartnere det skal satses på, hvorfor dialog skal være noe MKR skal gjøre, og hva som skal kjennetegne dialogarbeidet som MKR er involvert i.

Videre må rådet ta stilling til hvorvidt det ønsker å ha med en egen begrunnelse for det interreligiøse engasjementet i dokumentet. Det er gode argumenter både for og mot dette. Mot: Fordi en begrunnelse ikke egentlig hører hjemme i en strategi (jf. miljøsaken) For: Fordi det er vanskelig å finne en kort og god begrunnelse i andre eksisterende dokumenter (begrunnelsene er mer spredt ut over store tekststykker i de andre dokumentene), og fordi det er viktig å kommunisere begrunnelsen i forhold til MKRs forståelse av, og prioriteringer i, dialogarbeidet.

En annen ting rådet bes ta stilling til er hvem som skal være subjekt i teksten. Skal det være MKR, Dnk eller "vi"? Dette er uklart i tekstforslaget.

Som i annet strategiarbeid må det også her vurderes hvor eksplisitt og detaljert en strategi med hovedføringer bør være. Kunststykket er å være så tydelig at det angir en klar retning med gitte prioriteringer, uten å bli så detaljert at det lukker for muligheter.

Proessen:

Proessen med å lage en strategi for det interreligiøse arbeidet startet i forkant av MKR/AUs junimøte. MKRs septemberrøtet kommenterer og foretar viktige veivalg. Videre kan man tenke seg en utvidet høringsprosess i forhold til andre kirkelige aktører og evt. andre relevante samarbeidspartnere. Bispedømmene, ROM-nettverkene, de bilaterale kontaktgruppene til MKR, samt KN, Areopagos, NMS, Emmaus, ECRL og

STL vil være mulige samtalepartnere i denne prosessen. Det bør tas høyde for å vedta den endelige strategien på MKR-møtet i februar 2008.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Forslaget til vedtak innebærer oppfølging i sekretariatet og Rådet med henblikk på ferdigstilling av teksten.

Hovedprinsipper for Mellomkirkelig råds interreligiøse engasjement

Dette dokumentet gjør rede for hovedprinsippene som Mellomkirkelig råd (MKR) ønsker å bygge på i sitt interreligiøse arbeid på Den norske kirkes vegne. Til grunn for dokumentet ligger Kirkemøtesaken 12/06 "Utfordringer i religionsmøtet", studieheftet fra Teologisk nemnd *Troende møter troende* fra 2006, dokumentet fra Det lutherske verdensforbunds konsultasjon i Breklum 2006 *Beyond Toleration* og dokumentet fra Porvookonsultasjonen i Oslo 2003 *Guidelines for interfaith encounter in the churches of the Porvoo Communion*

1. Begrunnelse. Hvorfor dialog?

Vår kirkes interreligiøse engasjement har både en teologisk og en politisk/allmenn begrunnelse.

1.1 Teologisk begrunnelse

Vi tolker det pluralistiske samfunnet *teologisk*, og finner avgjørende ressurser i den kristne tro til hvordan vi kan leve sammen med og møte mennesker med annen religiøs tilhørighet.

Den treenige Gud

Det trinitariske gudsbildet rommer i seg selv pluralisme og dialog. Troen på den treenige Gud åpner derfor for dynamiske og relasjonelle modeller for hvordan ulike mennesker kan leve sammen i én menneskehet.

Bekjennelsen til den treenige Gud innebærer at prinsipper som åpenhet, vennskap og likhet må gjelde for våre relasjoner til andre, og den gir oss mulighet til å ta annerledes troende på fullt alvor.

Gud Skaper

Bibelen og vår kirkes lære uttrykker at ethvert menneske er skapt og daglig skapes i Guds bilde. Dette kaller oss til å omgås alle mennesker som søsken, og ta på alvor menneskers lengsel etter Gud. Det gudbilledlige mangfoldet kaller kirken til å se etter spor av den treenige Gud i alle mennesker, også dem med annen tro, og være åpen for deres erfaringer med livet og det hellige.

Kristus Frigjør

Evangeliefortellingene motiverer oss til å gå lenger enn kun å akseptere de andre – de frigjør og myndiggjør til meningsfull og forpliktende samhandling med annerledes troende. Jesus krysset hele tiden grenser og møtte andre med en åpen og inkluderende holdning. Til tross for risikoen, satte han det enkelte mennesket i sentrum, uavhengig sosial, politisk eller religiøs tilhørighet.

Vi kjenner ingen annen vei til frelse enn Jesus Kristus, men vi kan heller ikke sette grenser for Guds frelsende gjerning.

Den livgivende Ånd

Den Hellige Ånd styrker og gir liv til en kristen praksis som fører oss ut av frykten og åpner oss mot fremtiden. Vi ber om at Guds Ånd fører oss videre fra fortidens feiltrinn, til forsoning og fred med mennesker. Åndens frukter er overbærenhet, vennlighet og godhet. Vi lever i dialog i håpet om at vi vil trenge dypere inn i gudsrikets hemmeligheter.

Kirkens oppdrag

Jesus sier til sine disipler: "Salige er de som skaper fred." Å skape fred og gode relasjoner er en del av kirkens oppdrag. Gjennom dialog vitner kirken om sin tro.

1.2 Politisk, allmenn begrunnelse

Vi ønsker interreligiøs dialog fordi vi arbeider aktivt for et åpent og tolerant samfunn hvor mennesker respekteres uavhengig av religiøs tilhørighet.

Menneskerettighetene, trosfriheten og retten til ikke å bli diskriminert innebærer at hvert enkelt menneske må tas på alvor og møtes med respekt, også som religiøs, meningsberettiget borger og samtalepartner. For at et pluralistisk skal være demokratisk og politisk integrert, er det viktig at ingen diskrimineres ut av offentligheten på grunnlag av kulturell eller religiøs tilhørighet, men at man snakker sammen etter dialogens spilleregler – på en respektfull måte, i kritisk og gjensidig åpenhet.

Norge har blitt et flerreligiøst samfunn, og vi anser både religiøst og kulturelt mangfold for å være et gode i samfunnet. Religionenes sosiologiske og institusjonelle betydning i samfunnet må sees på som en ressurs i forhold til integrering, fellesskap og demokrati.

2. Avklaringer i forhold til dialogbegrepet. Hva slags dialog?

2.1 Forsøk på en definisjon

Dialog er et tillitsfullt møte mellom likeverdige parter uten skjulte hensikter. I dialogen oppgir vi ikke det vi holder for sant, men vi anstrenger oss for å forstå den andre utfra hennes egen beskrivelse av virkeligheten. Dialog bygger tillit som igjen muliggjør at kritikk blir lyttet til. Vi går inn i dialog med ønske om å ta del i den gjensidige forandringen som kan skje gjennom møtet.

2.2 Dialog og misjon

Dialog og misjon er ikke praksiser og tilnæringsmåter som gjensidig utelukker hverandre. Dialog er noe vi gjør som misjonerende kirke. I dialogen deler vi vår tro og virkelighetsforståelse. Men religionsdialog er ikke arena for forkynnelse med omvendelse som sikte.

Evangeliet kaller oss til å bli kjent med, omgås og tjene våre naboer. Som misjonerende kirke forstår vi oss som sendt til våre naboer som venner. Flerreligiøse møter er muligheter for alle troende til ærlig å dele vitnesbyrd med hverandre, til å snakke om hva man har felles, og finne ut hvor man er forskjellige.

2.3 Prinsipper og åpenhet

Interreligiøs dialog krever både prinsipper og åpenhet. Vi vil ta våre dialogpartnere på alvor som samtalepartnere. Det innebærer en gjensidig og likeverdig anerkjennelse av hverandre som fornuftige og feilbarlige.

Dialog og konfrontasjon utelukker derfor ikke hverandre. I dialogen vil vi snakke ærlig og åpent om ting vi også finner vanskelig hos hverandre, samtidig som vi vil lytte til den andres synspunkter og respektere hennes rett til å mene dette.

Vi erfarer at dialog krever prinsipper og ikke er en arena for unnfalighet mot egen overbevisning. Men vi erfarer også at vi i dialogen til en viss grad utsetter oss for risiko: Utfallet av dialogen er aldri gitt på forhånd. De andre har noe å si oss, og vice versa.

Dialog krever god kjennskap til egen trosidentitet, samtidig som god kjennskap til egen trosidentitet krever dialog: For å møte den andre må du vite hvem du selv er, og fordi dette møtet gir oss mulighet til å svare på nye spørsmål ved vår tro og religiøse tradisjon, gir det oss også mulighet til å utvikle oss innenfor vårt eget trosunivers.

2.4 Grunnverdier

Kirkens interreligiøse dialoger skal være preget av kritisk og åpen samtale bygget på en konstruktiv tillit som åpner for forståelse.

For at dette skal være mulig forplikter vi oss i dialogarbeidet på at alle deltakere blir behandlet med respekt, at alle parter har like stor innflytelse på hva som skal tas opp og på hvilken måte det tas opp, og at likeverdighet mellom alle parter etterstrebes.

2.5 Dialog og forandring

Dialog handler ikke om å finne metoder for å forandre den andre. Dialog er en prosess og primært et mål i seg selv. Allikevel kan dialog også ha et bestemt mål, men dette må da forankres i dialogens åpenhet, respekt og likeverd. Altså kan partene i en dialog sammen bli enige om et mål for dialogen, så lenge dette ikke innebærer at man ønsker enighet der enkelte deltakere må gå på akkord med egen integritet for at dette skal skje. Dialog kan altså være et redskap for å søke endring, men dialogprosessen må sikre deltakernes integritet og likeverd.

Vi vil i vårt interreligiøse engasjement forplikte oss på fordringen om å respektere den andre, så vel som fordringen om å engasjere seg for den svake.

3. Hva vi vil med dialogarbeidet.

3.1 Teologi

Kirken har gjennom sitt interreligiøse arbeid opparbeidet seg mange praktiske og verdifulle erfaringer. Det bør legges til rette for, og stimuleres til, ytterligere teologisk refleksjon rundt erfaringene fra religionsmøtet. Vi ønsker å bidra til at det utvikles flere teologisk verktøy og tolkningsmodeller for den flerreligiøse virkeligheten.

3.2 politikk

Vi ønsker gjennom vårt dialogarbeid å motvirke diskriminering og stereotypisering av religiøse minoriteter i Norge.

Vi ønsker med vårt interreligiøse engasjement å bidra til å styrke religionenes og livssynenes plass i det offentlige rom.

Vi ønsker med vårt dialogarbeid å sette fokus på relevante spørsmål knyttet til menneskerettigheter, trosfrihet, diskriminering, likestilling, minoritetsproblematikk, og urettferdige maktstrukturer.

Vi vil gjennom vårt interreligiøse engasjement søke samarbeid i forhold til politisk arbeid med sosiale og økonomiske rettferdighetsspørsmål, fredsspørsmål, HIV/aids-utfordringen, miljø og klimaspørsmål, samt flyktning- og migrasjonsspørsmål.

3.3 Integrering

Ikke alle innvandrere har en annen religion, og ikke alle med en annen religion er innvandrere. Allikevel er integrering en viktig side ved mye interreligiøst arbeid og kan betones sterkere.

Vi ønsker med vårt interreligiøse engasjement å bedre den politiske integreringen for innvandrergupper i Norge. Religionsdialog kan være med på å skape arenaer for offentlighet som innvandrergupper kan delta i.

Når den politisk viktige sammenhengen mellom dialog og integrering framheves, må vi poengtere de viktige forskjellene mellom integrering og assimilering. I dialogen integreres begge parter. Integrering tilfører fellesskapet nye verdier og impulser.

Vi påpeker også det ambivalente i å sidestille dialog og integrering. Mange av kirkens dialogpartnere er godt integrert i det norske samfunnet. Integreringsperspektivet egner seg dårlig i forhold til for eksempel norske jøder og nyreligiøse trossamfunn.

Vi ønsker gjennom vårt interreligiøse arbeid å bidra til en mer inkluderende forståelse av nasjonal identitet. Andre religioner har en selvsagt plass innenfor "det norske".

3.4 kjønn

Vi skal etterstrebe kjønnsbalanse i våre grupper i dialoger vi er involvert i. Dette skal også etterlyses hos dialogpartnerne dersom det ikke forekommer.

Vi er forpliktet på å etterstrebe kjønnsrettferdighet i det interreligiøse arbeidet. Begrepet "kjønnsrettferdighet" ivaretar individets integritet, og er derfor ikke det samme som påtvunget likestilling.

At både kvinner og menn deltar i dialogen er en forutsetning, men ingen garanti for at dialogen inkluderer et kjønnsperspektiv. Derfor skal vi ha et helhetlig fokus på kjønnete maktstrukturer, og eventuelle teologiske begrunnelser for disse, i alt dialogarbeid – både innenfor de ulike religionssamfunnene og i strukturene for samhandling og kommunikasjon i dialogen.

3.5 Makt

En aktiv maktanalyse skal ligge til grunn i kirkens interreligiøse engasjement. Dette betyr at vi kontinuerlig må granske egen virksomhet som majoritet og de utfordringer dette skaper.

I det interreligiøse arbeidet nasjonalt vil MKR ofte være i majoritet både i et livssynsmessig, politisk, økonomisk, kulturelt, historisk og etnisk perspektiv. Maktforholdet kan allikevel variere i de enkelte dialoger, på lokalt og internasjonalt plan, og i forhold til storsamfunnet.

Som majoritetsaktør er vi særlig forpliktet til å bidra med å bryte ned stereotypier og gi andre bilder av den religiøse andre enn det som kommer fram i massemedia.

4. Rolle i det interreligiøse landskapet. Dialog med hvem?

4.1 Rolle

MKR's rolle i det interreligiøse arbeidet er primært å være en nasjonal dialogpartner og representativ aktør for Den norske kirke i forhold til andre nasjonale og internasjonale aktører.

Videre skal MKR være inspirator og ressursinstans i forhold til lokale og regionale dialoger i Den norske kirkes menigheter og bispedømmer. Dette skjer ved kontakt gjennom bispedømmene, prosjekter og produksjon av materiell.

4.2 Legitimering

Kirkens interreligiøse engasjement innebærer ikke en legitimering av dialogpartnernes synspunkter, men av dialogpartnerne som samtalepartnere. Det skal mye til for ikke å snakke med noen. Men fordi kirken gjennom dialog offentlig anerkjenner og legitimerer aktører, har kirken også et etisk ansvar i forhold til hvem man velger å ha dialog med.

4.3 Dialog med hvem?

Først og fremst skal MKR være engasjert i dialog med nasjonale tros- og livssynssamfunn og paraplyorganisasjoner. Dialog med religiøse, uoffisielle og ikke-ankjente grupper skal også vurderes i tråd med punkt 4.2

MKR's bilaterale dialoggrupper skal prioriteres høyt. Muligheten for å opprette flere bilaterale dialoger på nasjonalt nivå skal vurderes.

Det multilaterale dialogarbeidet gjennom både Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL) og Oslokoalisjonen skal prioriteres høyt. Muligheten for en trepartsdialog mellom MKR, Islamsk Råd Norge og Det Mosaiske Trossamfund skal også vurderes.

I forhold til lokale dialoger bør MKR jobbe strategisk gjennom bispedømmene, ROM-nettverket og STLs lokale dialoger. Det er et mål at flere interreligiøse dialoger finner sted på lokalt menighetsnivå i Dnk.

4.4 Økumenikk.

Interreligiøs dialog har en naturlig plass innenfor det økumeniske arbeidet, fordi det blir flere og flere berøringspunkter mellom disse feltene. I det økumeniske arbeidet er det over lengre tid bygget opp mye erfaring og kompetanse i interreligiøs dialogvirksomhet, og viktige felles kommunikasjonskanaler gjør samarbeidet hensiktsmessig.

4.4.1 Nasjonalt

Norges Kristne Råd (NKR) er en viktig økumenisk samarbeidspartner på nasjonalt plan. MKR bør jobbe for å inkludere og engasjere flere kirkesamfunn i det interreligiøse arbeidet i Norge, først og fremst gjennom NKR.

Blant andre nasjonale og økumeniske aktører i det interreligiøse arbeidet bør MKR prioritere samarbeid med Kirkens Nødhjelp, Areopagos, Emmaus, Det norske misjonsselskap og Norges kristelige studentforbund.

4.4.2 Internasjonalt

I forhold til internasjonale og økumeniske aktører vil MKR prioritere samarbeidet og kontakten med Kirkenes verdensråd (KV), Det lutherske verdensforbund (LVF), Konferansen av europeiske kirker (KEK), Porvoo kirkefelleskap og Leuenberg kirkefelleskap.

MKR vil også prioritere samarbeidet og kontakten med Religions for Peace (ECRL/WCRP).

